

እርቅ ግልግል

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- እነ አቶ ተክሌ ደግፌ /2 ሰዎች/ የ2ኛ አመልካች ወራሽ ቀረቡ።

ተጠሪዎች፡- እነ አቶ በፍቃዱ ኃይሌ /2 ሰዎች/ - ጠ/ዳንኤል ቀረቡ።

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታ መነሻ የሆነው ጉዳይ የጀመረው በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ነው። የአሁን ተጠሪዎች በሥር ፍ/ቤት የፍርድ ባለመብቶች ሲሆኑ 1ኛ አመልካች ደግሞ የፍርድ ባለእዳ ነበሩ። በሥር ፍ/ቤት በተያዘው አፈፃፀም የፍርድ ባለዕደ የሆኑት የአሁኑ 1ኛ አመልካች ቤት የፍርድ ባለመብቶቹ እንዲረከቡት የተሰጠውን ትዕዛዝ የአሁኑ 2ኛ አመልካች ተቃውመው ቀርበዋል። 2ኛ አመልካች ቤቱን ከውሣኔ በኋላ የገዙት መሆኑን ገልፀው አፈፃፀሙ እንዲቋረጥ ጠይቀዋል። ነገር ግን ፍ/ቤቱ 2ኛ አመልካች ቤቱን

የገዙት ከውሃኔ በኋላ ከመሆኑም ሌላ የሽያጩን ውል ያደረጉት ከፍ/ባለዕዳው ጋር እንጂ ከፍርድ ባለመብቶች ጋር ባለመሆኑ ጥያቄያቸው ተቀባይነት የለውም በማለት አፈፃፀሙ እንዲቀጥል ትዕዛዝ ሰጥቷል።

በዚህ ትዕዛዝ ላይ አመልካቾች ለፌ/ከፍ/ፍ/ቤት የይግባኝ ቅሬታ ያቀረቡ ቢሆንም ፍ/ቤቱ ይግባኝን ባለመቀበል ሠርዞታል።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሃኔ ላይ ነው። አመልካቾች በቅሬታቸው ላይ ነሐሴ 13 ቀን 1996 ዓ.ም በተደረገ የእርቅ ስምምነት፣ 2ኛ አመልካች በ1ኛ አመልካች ስም ብር 30,000 (ሰላሳ ሺህ) ለ1ኛ ተጠሪ በራሳቸውና በ2ኛዋ ተጠሪ ስም ፈርመው ገንዘብ ተቀብለው ታርቀው በዚህ እርቅ ስምምነት መሠረት አፈፃፀሙ እንዲቋረጥ ለፍ/ቤቱ የቀረበውን ጥያቄ ፍ/ቤቱ ያለምንም ምክንያት 339 ድቅ በማድረግ አፈፃፀሙ እንዲቀጥል ማድረጉ ስህተት ነው በማለት አቅርቦዋል።

ይህ ችሎትም ጉዳይ በእርቅ ማለቁ ለፍ/ቤት ቀርቦ እያለ አፈፃፀሙ እንዲቀጥል መደረጉ በአግባቡ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ችሎት ቀርቦ እንዲታይ አድርጓል። በዚህም መሠረት ተጠሪዎች ቀርበው መልሳቸውን በጽሁፍ አቅርበዋል። በመልሳቸውም 1ኛ ተጠሪ ስምምነቱን የፈረሙት በሽማግሌዎች ከፍተኛ ተጽኖ እና ጫና እንጂ በነፃ ፈቃዳቸው ካለመሆኑም በላይ ከ2ኛ ተጠሪ የተሰጣቸው ውክልና ሳይኖር በመሆኑ በፍርዱ መሠረት እንዲፈጽሙ መደረጉ ስህተት የለውም ብለዋል። ችሎቱም መዘገቡን እንደሚከተለው መርምሯል።

ክርክር ሂደት በ1ኛ አመልካችና በተጠሪዎች መካከል በነበረው ክርክር ተጠሪዎች የ1ኛ አመልካችን ቤት እንዲረከቡ ተወስኖላቸው እንደነበር፣ ከውሃኔው በኋላ 1ኛ አመልካች ይህንኑ ቤት ለ2ኛ አመልካች መሸጣቸውን፣ ተጠሪዎች ይህንን ቤት ለመረከብ በአፈፃፀም ላይ እያሉ ደግሞ አመልካቾችና ተጠሪዎች ነሐሴ 13 ቀን 1996 በተደረገ የዕርቅ ስምምነት ጉዳያቸውን ለመጨረስ መስማማታቸውን ተረድተዋል።

ተከራካሪ ወገኖች በአንድ ወይም በሌላ ምክንያት በፍ/ቤት የጀመሩትን ክርክር በፍርድ ሂደት ከመቋጨት ይልቅ በእርቅ ስምምነት ለመጨረስ ሊመርጡ ይችላሉ። ክርክሩ በማናቸውም ደረጃ ላይ የሚገኝ ቢሆንም በፍ/ቤት ወይም ከፍ/ቤት ውጪ በዕርቅ ወይም በግልግል ጉዳያቸውን ጨርሰው በፍ/ቤት የጀመሩትን ክርክር ለማቋረጥ እንደሚችሉም ከፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 274/1/ እና 275/1/ መገንዘብ ይቻላል። ፍ/ቤቱም ይህን የዕርቅ ስምምነት በጽሁፍ ሲቀርብለት ዕርቁ ለሕግ ወይም ለሞራል የማይቃረን መሆኑን እስካረጋገጠ ድረስ ስምምነቱን ተቀብሎ በፍርድ ቤት የተያዘውን ጉዳይ ማቋረጥ እንደሚገባው ከፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 277/1/ ያመለክታል።

በተያዘው ጉዳይ 1ኛ ተጠሪ በራሳቸውና በ2ኛ ተጠሪ ባለቤታቸው ስም ሆነው የእርቁን ስምምነት መፈረማቸውን አልካዱም። የሚያነሱት ክርክር ስምምነቱን በተጽኖ ነው የፈረምኩ 340 ተጠሪም የተሠጠኝ የውክልና ስልጣን አልነበረም የሚል ነው።

1ኛ ተጠሪ ውሉን ከነፃ ፍላጎታቸው ውጪ በሆነ ሁኔታ እንደፈረሙ ይግለፁ እንጂ በዚህ ሁኔታ ለመፈረማቸው ያስረዱት ነገር ካለመኖሩም ሌላ ውሉ እንዲሠረዝላቸው አላደረጉም። በመሆኑም በዚህም ምክንያት በስምምነቱ መሠረት ሊፈፀም አይገባም በማለት የሚያቀርቡት ክርክር ተቀባይነት የለውም።

በሌላ በኩል ከአመልካቾች አቤቱታ 1ኛ አመልካች ከተጠሪዎች በወሰዱት ብድር ምክንያት እዳው ካልተከፈለ ለዕዳው በመያዣ የተያዘው ቤት ተጠሪዎች እንዲረከቡት መወሰኑን ተገንዝበናል። ነገር ግን ተጠሪዎች ቤቱን በመያዣ የያዙበት እዳ ተከፍሏቸው ቤቱን ለመልቀቅ ተስማምተዋል። ነሐሴ 13 ቀን 1996 ዓ.ም. ግራ ቀኙ ካደረጉት ስምምነትም ተጠሪዎች ይህ ስምምነት ከመደረጉ በፊት የወሰዱት ገንዘብ ስላነሳቸው ተጨማሪ ገንዘብ እንዲሠጣቸው ያቀረቡትን ጥያቄ አመልካቾች ተስማምተውበት ተጨማሪ ገንዘብ ለተጠሪዎች መክፈሉን ተገንዝበናል። በመሆኑም ተጠሪዎች ቤቱን በመያዣ የያዙበት ዕዳ ከተከፈላቸው በኋላ በድጋሚ ቤቱን ለመረከብ አፈፃፀሙ

ሊቀጥል ይገባል በማለት የቀረቡት ክርክር ከቅን ልቦና ውጪ ከመሆኑም በላይ ለአንድ ዕዳ ሁለት ጊዜ ክፍያ እንዲፈጸምላቸውና አላግባብ እንዲበለጸጉ የሚያደርግ ነው።

ፍ/ቤቱም ቢሆን ግራ ቀኙ የቀረቡት ለእርቅ ስምምነት ለሕግ ወይም ለሞራል ተቃራኒ መሆን አለመሆኑን መርምሮ ካልሆነ እርቁን በመመዘገብ አፈፃፀሙን ማቋረጥ ሲገባው በውሳኔው መሠረት ቤቱን ተጠራዎች እንዲረከቡ ትዕዛዝ መስጠቱ የእርቅ ስምምነት ጉዳይን ስለመጨረስ የሚደነግጉትን የሥነ ስርዓት ድንጋጌዎች ያላገናዘበ ሆኖ አግኝተነዋል።

341

ው ሣ ኔ

1. የፌ/መ/ደረጃ በመ/ቁ 05393 ኅዳር 7 ቀን 1998 ዓ.ም. የሠጠው ትዕዛዝ እና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 43087 በታህሳሥ 11 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጡት ትዕዛዞች ተሸረዋል።
2. ግራ ቀኙ ነሐሴ 13 ቀን 1996 ዓ.ም. ያደረጉት ስምምነት ሕግና ሞራልን የማይቃረን በመሆኑ በእርቁ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 277 የተመዘገበ በመሆኑ የተጀመረው አፈፃፀም ተቋርጦ በዕርቁ መሠረት እንዲፈጸም ታሟቀ።
3. ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ።
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

342

የሰ/መ/ቁ. 25912

ሚያዝያ 2 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች:- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሒሩት መለሰ

መድኅን ኪሮስ

ዓሊ መሐመድ

ሁልጣን አባተማም

አመልካች:- የአቶ ብሩ ቆርቾ ወራሽ ብርቅነሽ ብሩ ቀረቡ

ተጠሪ:- አቶ ክፍሌ ሐብደታ ቀረቡ

መዝገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ነበር። መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

መዝገቡ የቀረበው አመልካች የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 00808 ጳጉሜ 4 ቀን 1995 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔና የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 26283 ሰኔ 10 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ትዕዛዝ መሰረታዊ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ይታረምልኝ በማለት